



Wat is de Wat/ Road of change

Eerste graad: A en B stroom

Cultureel bewustzijn en culturele expressie (eindterm)

Uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren

*De leerlingen onderscheiden via waarnemingen van kunst- en cultuuruitingen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp ervan. (transversaal)*

- Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti
- Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur
- Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren
- reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...
- beheersingsniveau begrijpen

*De leerlingen beschrijven aan de hand van aangereikte criteria de interactie tussen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp van kunst- en cultuuruitingen. (transversaal)*

- Basisterminologie van uitdrukkingvormen zoals drama, muziek, dans, beeldende en audiovisuele kunsten
- Kunst- en cultuuruitingen zoals landschap, dans, lied, game, film, kledij, graffiti
- Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals kleur, klank, beweging, geur
- Onderwerp van kunst- en cultuuruitingen zoals geboorte, dood, liefde, geschiedenis, het leven, het alledaagse, rituelen - Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals decoreren, entertainen, praktisch gebruik, informeren, confirmeren, revolteren

- Criteria om de interactie tussen het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en het onderwerp van kunst- en cultuuruitingen te beschrijven
- reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...
- beheersingsniveau analyseren

Uitingen van kunst en cultuur duiden in relatie tot de maatschappelijke, historische en geografische context waarin ze zich manifesteren

*De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin deze voorkomen. (transversaal)*

- Context waarin kunst- en cultuuruitingen voorkomen: tijd, ruimte en maatschappelijke context
- beheersingsniveau analyseren

Verbeelding gericht inzetten bij het creëren van artistiek werk

*De leerlingen creëren artistiek werk vanuit een afgebakende opdracht en de eigen verbeelding.*

- Elementaire artistieke vaktaal: samenhang, herhaling, contrast, verwachting en verrassing
- Basistechnieken en materialen van de gekozen discipline zoals de beeldende kunsten, audiovisuele kunsten, dans, muziek, drama, in functie van de afgebakende opdracht
- Gebruik van basistechnieken van de gekozen discipline
- Manieren om buiten de eigen comfortzone te treden door verbeelding in te zetten
- handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën, ... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten
- beheersingsniveau creëren

*De leerlingen experimenteren met diverse artistieke bouwstenen zoals taal, lichaam, ruimte, tijd, vorm, kleur, klank, digitale data.*

- Convergent en divergent denken in functie van artistiek handelen
- Manieren om te variëren en combineren met artistieke bouwstenen
- Werkwijzen om ideeën en inspiratie te verzamelen zoals bestuderen van artistieke werken, verzamelen van indrukken of objecten, noteren, documenteren

- handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten
- beheersingsniveau toepassen

## Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven (eindterm)

De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.

*De leerlingen lichten de gelaagdheid en de dynamiek van identiteiten en de mogelijke gevolgen ervan voor relaties met anderen toe. (transversaal)*

- Gelaagdheid van identiteiten, met aandacht voor verschillende aspecten van identiteiten zoals gender, sociale, culturele, economische, regionale, nationale en internationale aspecten –
- Dynamiek van identiteiten doorheen ruimte en tijd, met aandacht voor de eigen achtergrond en de persoonlijke beleving van tijd en ruimte
- Relationeel karakter van identiteiten
- Zelfkennis over aspecten van de eigen identiteiten
- voorkeur tonen voor en belang hechten aan waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën,...
- beheersingsniveau begrijpen

## Digitale competentie en mediawijsheid (eindterm)

Digitale media en toepassingen gebruiken om te creëren, te participeren en interageren

*De leerlingen demonstreren basisvaardigheden om digitaal inhoud te creëren en te delen. (transversaal)*

- Digitale media en toepassingen om digitaal inhoud te creëren zoals online- en offline tekstverwerking, rekenblad, rekenapp, digitale beeldverwerking, grafische programmeertaal
- Digitale media en toepassingen om digitaal inhoud te delen zoals browsers, elektronische mail, courante sociale mediatoepassingen, cloud toepassingen
- Digitale media en toepassingen om digitaal inhoud te creëren en te delen
- beheersingsniveau toepassen

## Tweede graad: ASO

### Humane wetenschappen: cesuurdoel

#### *Samenhang en wisselwerking*

- De leerlingen kunnen de wederzijdse beïnvloeding van individu en samenleving in concrete situaties aanwijzen en verwoorden.
- De leerlingen kunnen verhoudingen tussen individuele belangen, groepsbelangen en maatschappelijke belangen in voorbeelden herkennen.

#### *Expressie*

- De leerlingen kunnen sociale en culturele invloeden op uitingen van gevoelens illustreren.
- De leerlingen kunnen verschillende waarderingen van kunst vergelijken.
- De leerlingen kunnen beschrijven hoe kunstwerken waarden kunnen uitdrukken.

#### *Waarden en normen*

- De leerlingen kunnen op basis van morele criteria een eigen oordeel of beslissing evalueren.
- De leerlingen kunnen met voorbeelden de dynamiek van waarden en normen in historisch en cultureel perspectief plaatsen.

## Tweede graad: BSO

### Project algemene vakken: eindterm

#### *Functionele taalvaardigheid*

- De leerlingen kunnen informatief luisteren en lezen.
- De leerlingen kunnen hun eigen mening en gevoelens uiten.

#### *Functionele informatieverwerving en -verwerking*

- De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend voor hen bestemd tekstmateriaal en voor hen bestemde formulieren begrijpen en gebruiken.

#### *Organisatiebekwaamheid*

- De leerlingen kunnen individuele opdrachten van beperkte omvang onder begeleiding organiseren, uitvoeren en evalueren.

#### *Tijd- en ruimtewustzijn*

- De leerlingen kennen de grote lijnen van maatschappelijke structuren en mechanismen die hun leven beheersen of beïnvloeden.
- De leerlingen kunnen onder begeleiding aspecten van het dagelijks leven van mensen in een andere tijd of op een andere plaats met hun eigen leven vergelijken.
- De leerlingen kunnen belangrijke wereldproblemen bondig omschrijven.

## Derde graad: ASO

### Humane wetenschappen: specifieke eindterm

### **Expressie**

- De leerlingen kunnen de rol en de maatschappelijke betekenis van artistieke uitingen voor de samenleving illustreren en analyseren;

## **Derde graad: BSO**

### **Project algemene vakken: eindterm**

#### ***Functionele taalvaardigheid***

- De leerlingen kunnen uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen.
- De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren.

#### ***Functionele informatieverwerving en -verwerking***

- De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken.
- De leerlingen kunnen spontaan gebruik maken van voor hen relevante informatie- en communicatietechnologie (ICT).

#### ***Organisatiebekwaamheid***

- De leerlingen kunnen opdrachten zelfstandig plannen, organiseren, uitvoeren, evalueren en indien nodig bijsturen

## **Derde graad: BSO**

### **Project algemene vakken: eindterm**

#### ***Functionele taalvaardigheid***

- De leerlingen kunnen uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen.
- De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren.

#### ***Functionele informatieverwerving en -verwerking***

- De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken.
- De leerlingen kunnen spontaan gebruik maken van voor hen relevante informatie- en communicatietechnologie (ICT).

#### ***Organisatiebekwaamheid***

- De leerlingen kunnen opdrachten zelfstandig plannen, organiseren, uitvoeren, evalueren en indien nodig bijsturen

## **Cultuur in de Spiegel**

### **Cultuurdrager: grafische symbolen**

- Verbeelden (omzetten van waarneming in beelden: fantasie, kunst, ... waardoor op basis van herinnering en ervaring nieuwe mogelijkheden worden gemaakt) en de reflectie op verbeelding
- Conceptualiseren (het vertalen van waarneming en verbeelding in abstracte concepten: taal, symbolen, ...) en de reflectie op conceptualisering
- Waarnemen (voelen, luisteren, kijken, ruiken, smaken) en de reflectie op waarneming

